

De kleinschaligheid van de negentiende-eeuwse krantebedrijfjes betekende, dat de redacteur zeker betrokken was bij het correctiewerk en soms in de drukkerij zelf de zethaak hanteerde. Adolf Jordan was in het midden van de vorige eeuw de redacteur van de *Limburger Courier*, toen dit blad nog in het Duits werd geredigeerd. Hij was van huis uit protestant, maar in 1848 in het klooster te Wittem tot het katholieke geloof overgegaan en enkele jaren later met de redactie van het Heerlense blad belast. Van de wijze waarop Jordan te werk ging, is de volgende beschrijving overgeleverd: 'Hij las achtereenvolgens de couranten van verschillende richting, wierp ze dan ter zijde, richtte zich uit zijn redacteurs-zetel op en nam den zettershaak ter hand om een kolommenlang hoofdartikel naar aanleiding van 't gelezene samen te stellen. Opstellen en zetten deed hij gelijktijdig en de geoeffendste zetter was hem dan niet te vlug af.'²⁸ Ook J.A. Acket, de oprichter en redacteur van *De Stad Oss* zette, als het nodig was, zijn hoofdartikel uit het hoofd, zoals Pauke van den Hoven, die als twaalfjarige in de drukkerij van Acket was komen werken, in het jubileumnummer van *De Stad Oss* uit 1934 verhaalde.²⁹ In de drukkerij van Herpers, waar de *Nieuwe Kerk-raadsche Courant* van de pers kwam, heeft dr. Poels, die de hoofdartikelen voor het blad schreef, regelmatig geholpen bij de opmaak en het drukken van de krant.³⁰

In de levensbeschrijvingen die aan katholieke journalisten uit de hier behandelde periode zijn gewijd, is steeds sprake van ijverige, gedreven lieden die voortdurend, en ook in de nachtelijke uren, voor hun krant werkten - maar ik twijfel er niet aan, of hetzelfde geldt evenzeer voor de niet-katholieke journalisten en ongetwijfeld ook voor de hedendaagse redacteurs. Enkele voorbeelden. Dr. Jan Willem Cramer, de mederedacteur van Judocus Smits in de beginperiode van *De Tijd* combineerde zijn medische praktijk met zijn journalistieke werk: hij werkte voor *De Tijd* van 's morgens 5 tot 8 en 's avonds van 10 tot 12.³¹ Over J. Vesters sr. werd in de volgende woorden geschreven: 'Werken was zijn eenige uitspanning; zelfs de uren welke hij in den schoot van zijn gezin doorbracht, schenen hem in dat opzicht eene verkwisting toe, en men kon hem dan ook regelmatig tot diep in den nacht voor zijne schrijftafel vinden.'³² In Hoorn was kapelaan Johannes van Kelckhoven in het begin van deze eeuw dag en nacht in touw voor *Onze Courant*:

28. *Limburger koerier*, 47 (1892), nr. 192 (22 nov.).

29. *De Stad Oss*, jubileumnummer 2 febr. 1934, 3.

30. J. Colsen CM, *Poels* (Roermond/Maaseik 1955), 477.

31. Peijnenburg, *Judocus Smits*, 112.

32. *Katholieke Illustratie*, 14 (1880/81), nr. 23.